

Eleccions autonòmiques del Principat de Catalunya

Paisatge després de les eleccions

Els resultats de les eleccions del 15 de març, sense haver provocat grans canvis, han introduït elements nous que poden modificar l'escenari polític del Principat i tenir repercussions en el conjunt dels Països Catalans i en la política espanyola.

Jordi Pujol guanya, i per majoria absoluta.

JORDI MORERA

Després d'unes eleccions, si- guin del tipus que siguin, totes les lectures són possibles. Cada partit interpreta lliurement i d'acord amb la seva estratègia els resultats. Però són els resultats, els vots, els que queden i els que configuren fredament majories o minories, avanços o retrocessos, guanyadors o perdedors. Després del 15 març, el parlament del Principat presenta un clar predomini de les formacions polítiques que es proclamen obertament nacionalistes, i concretament d'aquelles d'obediència estrictament catalana per sobre les que tenen vinculacions orgàniques o programàtiques amb partits d'àmbit estatal.

Les eleccions del 15 de març van tenir

un guanyador clar: Jordi Pujol. Convergència i Unió ha aconseguit de reva- lidar la majoria absoluta. Acomplia així el seu principal objectiu electoral per- dent només 14 mil vots. Qui no ha acon- seguit el seu objectiu és el PSC, que tot i consolidar-se com a primera força de l'oposició, ha perdut 77 mil vots i, so- bretot, no ha pogut trencar la majoria absoluta de Pujol. La sorpresa vingué de la mà d'ERC, la força que augmentà més en vots absoluts, 98 mil, i que esdevé la tercera força política, de forma que aconsegueix amb escreix l'objectiu que el seu secretari general, Àngel Colom, s'havia fixat per a aquests comicis.

L'altre partit que també ha aconseguit millorar resultats és el Partit Popular, amb 14 mil vots nous. Aquest augment,

que representa un 0,67 per cent respecte als comicis anteriors, no permet als po- pulars gaires eufòries, i més tenint en compte que havien plantejat aquestes eleccions com unes 'primàries' de les le- gislatives de l'any vinent. Finalment, Iniciativa per Catalunya tampoc no ha aconseguit bons resultats. La coalició que dirigeix Rafel Ribó ha perdut 38 mil vots i passa de tercera a quarta força parlamentària. El descens d'IC queda matisat si tenim en compte que, dels vots que perd, cal restar-ne els 22 mil que han anat a parar a mans dels comu- nistes ortodoxos del PCC, antics socis de la federació i que en aquestes autonò- miques han anat sols.

L'abstenció, que ha arribat a la xifra rè- cord del 45 per cent, i els vots en blanc,

Àngel Colom, la sorpresa dels comicis. JORDI MORERA

Els altres escenaris: Madrid i Països Catalans

que són 31 mil, configuren l'altre gran bloc d'aquestes eleccions. Dos milions de ciutadans no han passat pel col·legi electoral i dels que ho han fet, 31 mil han dipositat una papereta en blanc. El fenomen de l'abstenció ha pujat cinc punts respecte a les autonòmiques del 88 i sembla que no tingui final. Les causes són moltes i varies, i el perjudicat, més enllà del tòpic que qui rep és l'esquerra, comença a ser el sistema mateix. A més abstenció, menys credibilitat de les institucions. I si realment han estat les esquerres les perjudicades, cosa bastant certa, també cal definir quin tipus d'esquerra. Com han coincidit Ribó i Obiols, les esquerres més perjudicades són les "tradicionals", les que són filles més o menys allunyades del marxisme. Tots dos dirigents coincideixen a dir que no han sabut mobilitzar el seu electorat, i en el cas d'Iniciativa, els seus dirigents reconeixen que han tingut dificultats per a explicar el seu missatge. Però l'esquerra no ha baixat. Si a la pèrdua de vots del PSC i IC se sumen els vots guanyats per ERC, el saldo és positiu, amb un increment de vuit mil vots. Però en aquestes autonòmiques l'esquerra que ha pujat és la que no té cap vincle amb formacions d'àmbit estatal ni és hereva de la tradició marxista.

La majoria absoluta de Jordi Pujol és, electoralment parlant, el fenomen que

Aquestes eleccions autonòmiques, a més de decidir la configuració del mapa parlamentari català dels quatre anys vinents, tenien també repercussions en dos escenaris diferents.

El primer, a Madrid. Una victòria o una derrota de Jordi Pujol tenia clares repercussions en la política estatal. El paper de CiU a les Corts ha anat guanyant protagonisme a mesura que la posició del PSOE s'ha anat debilitant i ha necessitat suports més o menys estables per a tirar endavant la seva política. L'evolució de la conjuntura política estatal fa que davant les pròximes eleccions generals, la hipòtesi de la pèrdua de la majoria del PSOE sigui bastant probable, i en conseqüència, la necessitat dels socialistes de tenir un suport estable fóra més necessària que mai. La majoria absoluta que Pujol ha revalidat aquest quinze de març el situa en una posició immillorable per a dialogar amb força amb el govern de Madrid. La concreció d'una futura col·laboració és encara difícil de preveure i pot passar per molts nivells, des d'una vice-presidència a un pacte a les Corts passant per un ministeri. El que ja ha quedat clar és que l'interlocutor català amb què Felipe ha d'entendre's és Pujol, com ja va fer a l'inici de la campanya en un famós dinar a Premià de Dalt.

L'altre escenari que torna a ser tingut

en compte després d'aquestes autonòmiques és el dels Països Catalans. Per primera vegada, una força política que reconeix com a marc nacional els Països Catalans ha obtingut un suport electoral significatiu gràcies als vots que han anat a parar a ERC. El ressò de l'increment d'ERC ha arribat ràpidament a les files de la Unitat del Poble Valencià i del Partit Socialista de Mallorca, i els seus dirigents, Pere Mayor i Mateu Morro respectivament, han fet arribar la felicitació a Àngel Colom. Per Mateu Morro, "l'avanç de CiU i d'ERC, sobretot d'aquests últims, és molt important des del punt de vista de la reconstrucció nacional de Catalunya i dels Països Catalans, i genera moltes expectatives". En termes similars s'ha expressat Pere Mayor, que es felicita per "l'augment del vot nacionalista enfront de les opcions d'àmbit estatal", però manté una certa prudència pel que fa al tema dels Països Catalans perquè "en l'àmbit valencià aquesta qüestió és molt enverinada". Tots dos dirigents es mostren partidaris d'intensificar la col·laboració entre les seves formacions i les del Principat, i concretament amb ERC, amb la qual ja havien establert contactes per a estudiar una candidatura conjunta a les pròximes europees.

P. M.

crida més l'atenció. La pèrdua de vots de CiU és mínima, sobretot tenint en compte l'elevada abstenció. Ni l'augment d'ERC no ha aconseguit de fer trontollar aquesta majoria, per més que la formació republicana li hagi pogut restar algun vot. La coalició de Pujol ha aconseguit en aquestes autonòmiques captar nous vots en zones que tradicionalment no li eren favorables. En aquest sentit, el cas de la ciutat de Barcelona i la seva perifèria és paradigmàtic. CiU ha perdut vots en districtes barcelonins on és majoritària, com l'Eixample, Sarrià-Sant Gervasi o les Corts, però ha incrementat el seu percentatge als Nou Barris. En la mateixa línia, els nacionalistes avancen a les ciutats de la perifèria metropolitana, com Badalona, Santa Coloma de Gramenet, Cornellà, Esplugues, Gavà, Granollers, Martorell, Mataró, Molins de Rei, el Prat de Llobregat, Sant Boi de Llobregat i Viladecans.

Aquest augment de vots de Barcelona i perifèria en favor de CiU ha estat clau per a mantenir la majoria absoluta, ja que la coalició ha mantingut el seu predomini comarcal i ha tapat possibles fugues cap a l'independentisme d'ERC de zones de l'interior. L'augment perifèric seria més atribuïble a la capacitat de penetració del missatge de la coalició o simplement a la tendència del vot al status-quo, pròpia de qualsevol consulta electoral, que no a "l'efecte Comas" anunciat o denunciat per l'esquerra tradicional. En un barri paradigmàtic com Sant Roc, on a més Jordi Pujol obrí la campanya, CiU només ha guanyat 80 vots; a la Mina, que ha meregut especial atenció del conseller de Benestar Social, hi ha perdut vots.

El PSC i IC han perdut vots a les quatre circumscripcions electorals i són, a primer cop d'ull, les forces més castigades pels electors. Malgrat aquest descens, la traducció en pèrdua d'escons és menys significativa, perquè en perden dos cadascun, i el PSC continua sent la primera força de l'oposició, a molta distància dels seus nous competidors, ERC. Respecte a les últimes autonòmiques els socialistes han perdut 25 mil vots a la província de Barcelona, es mantenen a Tarragona on només en perden mil, en baixen tres mil a Girona i dos mil a Lleida. El descens no és gaire accentuat, sobretot tenint en compte l'abstenció, però no haver fet caure la majoria absoluta representa per als socialistes catalans una derrota política.

Una de les forces que podria haver

Raimon Obiols i Rafael Ribó, l'altra cara de les eleccions.

JOPHDI MOHEHA

¿El darrer intent?

Ho van intentar. Van presentar a les eleccions una cara nova, jove, amable i polida. S'havia de ser valent per a acceptar la candidatura a president(a) de la Generalitat amb les sigles del CDS, però Teresa Sandoval va assumir el reptat. Totes les prediccions eren negatives. Les municipals ja havien anunciat el declivi d'un partit que temps enrere havia estat liderat per l'artífex de la modèlica transició espanyola, Adolfo Suárez.

Teresa Sandoval va plantejar una campanya diferent, si es vol original, similar a la que pot dur a terme el partit radical italià. La finalitat era de destacar en mig del bombardeig informatiu propi d'una campanya electoral, obtenir espai als mitjans de comunicació. I ho van aconseguir anant al zoològic a explicar que els únics camells que volen són els del parc, posant bandolers al peatge de l'autopista, repartint preservatius pel centre de Barcelona en plena *marxa* del dissabte a la nit, o plantant una tenda de campanya enmig de la Vila Olímpica per denunciar els preus dels habitatges. Aquest va ser potser l'únic èxit de la campanya. Els vots es van quedar a 23 mil i els tres diputats que el CDS va aconseguir el 1988 es van evaporar. Teresa Sandoval no serà al Parlament i el seu partit sembla abocat a desaparèixer. La reacció ha estat immediata: el secretari general, Antoni Fernández Teixidó, ja ha dimitit i la crisi sembla insalvable.

P. M.

'robat' vots del PSC, especialment a les comarques de Girona és ERC, que en aquesta circumscripció augmenta 15 mil vots, i en moltes poblacions relleva el PSC com a segona força política després de CiU. En aquestes eleccions els republicans han captat vot nou, especialment jove, però han absorbit vots d'altres tres forces polítiques: PSC, IC i CiU, tot i que en quantitats diferents i molt variables, segons les comarques. Si a les comarques de Tarragona ERC es pot haver beneficiat del desgast de CiU, a les de Girona o Osona ho fa clarament del PSC. En tot cas, el partit d'Àngel Colom ha aconseguit situar el seu independentisme com a tercera força política gràcies a un vot molt divers i molt repartit territorialment, i sense fer perdre la majoria al nacionalisme convergent. Aquest factor dona al Parlament un clar color nacionalista, i fa canviar en certa manera el color de la legislatura.

L'arc parlamentari català, després del 15 de març, ha evolucionat en dues línies. D'una banda hi ha hagut un increment de la presència de les forces explícitament nacionalistes, amb la consolidació de l'independentisme com a element més novell, sense que això sigui un descens del nacionalisme moderat. D'una altra, els grups progressistes o d'esquerra incrementen la seva presència, però es produeix un moviment d'escons dins la família del progressisme en direcció a les formacions sense antecedents marxistes i sense vinculacions estatals. I per sobre aquest arc, Jordi Pujol continuarà governant sense ombres.

L'endemà electoral

Quan els vots ja han estat escrutats i els resultats són inamovibles, el procés electoral s'ha acabat. Les eufòries, les grans frases i les passions deixen pas a la caparra de l'endemà. La caparra és més forta per a uns que per a altres, però ningú no està igual. Pels que han guanyat o millorat resultats fa de més bon passar que no per aquells als quals les eleccions no han anat tan bé com esperaven.

Al partit guanyador, el líder és més líder i el projecte, més projecte. Després del quinze de març, Jordi Pujol té com a primera qüestió interna a abordar la remodelació del seu govern. La intensitat dels canvis pot ser variable, però en tot cas, és inevitable que hagi de pensar recanvis per a Josep Laporte i Agustí Bassols, dos consellers que ja han anunciat fa mesos la intenció d'abandonar l'executiu. Una remodelació a fons podria esperar fins que es cloqués la negociació sobre el finançament. En un altre pla, el partit ja prepara el congrés que se celebrarà a la tardor d'enguany. Un primer canvi vindria de la mà de l'actual secretari d'organització, Miquel Caminal, que ha manifestat la seva voluntat de ser rellevat, tot i que no es tracti d'una decisió irrevocable. Entre els noms que podrien substituir-lo, sona el de Rosa Bruguera, militant històrica i de demostrada estricta fidelitat a Pujol.

Més mogut es troba el partit socialista després de les autonòmiques. Quan els resultats no acompanyen, sempre apareixen els dubtes. Raimon Obiols va afirmar l'endemà de les eleccions que potser el PSC havia pagat "el preu de fer una oposició responsable i constructiva, fent possible un marc de convivència i garantint un clima de distensió al país", però recordà que a ell "ningú no el mouria" d'aquesta línia, "la línia que tendeix a solucionar problemes, no a crear-ne, malgrat que no sempre sigui la millor recepta per a obtenir uns bons resultats a les eleccions".

Però la línia obiologista no és pas l'única dins el socialisme català. Obiols i Raventós, president del partit, conviuen amb un sector més partidari de l'enfrontament que té per paradigma Manuela de Madre. Queda també l'illa de socialisme gironí, que encapçala Joaquim Nadal. La mateixa nit de les eleccions l'alcalde de Girona reconeixia la seva derrota i de-

Agustí Bassols, Joaquim Nadal, Manuela de Madre i Ignasi Riera.

manava que el partit realitzés una auto-crítica seriosa. Dos dies després, quan la caparra encara es feia notar, afirmava que els socialistes catalans havien d'accentuar el seu catalanisme, si volien aspirar a cotes més altes de vots. Nadal havia sonat mesos abans de les autonòmiques com a candidat socialista a la presidència de la Generalitat. Ara torna a especular-se sobre aquesta possibilitat. Tal com va dir Obiols, cap norma del partit no estableix que el candidat hagi de ser el primer secretari del PSC. Per al 96 tot és possible i de moment Obiols ja ha demanat la coordinació de totes les esquerres per mirar de derrotar Pujol.

La unitat de les esquerres també va ser invocada per Rafel Ribó la nit del 15 de març, després de constatar els resultats. Algun militant d'Iniciativa reconeixia que "hem sabut fer oposició, però no hem sabut crear alternativa". Les eleccions han deixat fora del parlament dirigents de la coalició tan significatius com Rosa Fabian i Ignasi Riera. Com que els resultats no han estat favorables, les crítiques a Ribó no han faltat tampoc. Han vingut de dues bandes. La primera, dels sectors més obreristes, que consideren que la brillantor de Ribó el fa poc accessible com a líder a les capes més populars. La segona, dels sectors més nacionalistes, que critiquen la manca de clarificació del missatge d'Iniciativa en aquest camp. Quan les coses van malament, les crítiques apareixen, i caldrà veure encara què hi diu Anguita.

La caparra dels republicans pot ser la més forta perquè són els qui van fer més soroll a la celebració, però també la més fàcil de superar, vistos els resultats. Colom ha consolidat el seu lideratge indiscutible gràcies als resultats, i les lluites de segona fila entre barons passen per una fase d'obligada hibernació. La preocupació d'ERC és ara l'obtenció del senador que teòricament li pertocaria com a tercera força parlamentària, però que sembla que no serà fàcil d'aconseguir. CiU ha parlat de negociació i el mateix president del Senat, Juan José Laborda, ja ha dit que tenir un senador que parli català a l'hemicicle no li fa cap gràcia.

D'una caparra, tothom en trau conclusions i els polítics, sovint, solucions. La quarta legislatura acaba de començar i promet de ser una mica més moguda.

Pere Martí